

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Domnitori în Budapesta.

Întâmplările cele mai însemnate din două săptămâni din urmă sînt vizitele sau întîlnirile, ce le-au avut împăratul Germaniei, *Wilhelm II.* și regele *Carol I.* cu împăratul și Regele nostru, în capitala Ungariei, Budapesta. Împăratul Germaniei a fost în Budapesta în săptămîna trecută, ear' regele *Carol I.* a fost în săptămîna aceasta, Marți, și Mercuri, în 28 și 29 Septembrie c.

La prânzul de gală, ce s'a dat în cinstea împăratului nemțesc, *Maiestatea sa*, regele și împăratul nostru l'a salutat cu o vorbire scurtă. Răspunzînd la vorbele Domnitorului nostru, împăratul german, tîner și iute la fire, a spus mai multe cuvinte de laudă la adresa poporului maghiar.

Împrejurarea, că acum pentru aîntăia dată s'a întîmplat, ca împăratul nostru în Budapesta să aibă întîlnire cu domnitori străini, apoi vorbirea de laudă a împăratului nemțesc și venirea *Maiestății Sale* a regelui *Carol* — toate acestea au scos din sărite pe Maghiari. Din îngâmfați ce au fost pînă aci, acum s'au făcut și mai încrezuți și mai îngâmfați. Foile lor sînt pline de laude de sine și scriu cași-cînd s'ar fi înălțat în al șeptelea cer.

Vorbele împăratului german ne arată — zic ele, — că noi sîntem cel mai credincios popor al *Maiestății Sale*, cel mai cult în Ungaria și totodată cel mai

puternic razem al alianței (legăturai) întreite, ce este între împărăția Habsburgică, Germania și Italia. De aceea a venit la noi împăratul nemțesc, la Budapesta (și n'a mers la Viena) și ne-a lăudat după-cum sîntem vrednici! De altă parte venirea regelui *Carol*, — scriu earăș ele — însemnează, că cauza românească din Ardeal și Bănat este înmormîntată și că purtarea noastră față de naționalități, și cu deosebire față de Români, bună a fost!

În chipul acesta scriu foile maghiare și poate că cei mai mulți Unguri, în infumurarea lor, tot aceasta credință o au. Ungurii însă sînt cunoscuți, că le plac peste măsură laudele, și dacă nu sînt vrednici de ele, că se înflăcărează iute și pînă a-și perde chiar rostul. Din pricina aceasta dau întîmplărilor o tîlmăcire falsă, cum nu o au ele.

Așa este și acum, dar' lucrurile stau altfel și nu cum 'și-le închipuesc Maghiarii. Venirea Domnitorilor în Ungaria este o urmare a stărilor politice din afară, din Europa, și cu deosebire cuvintele împăratului nemțesc sînt o urmare a legăturii, ce s'a vestit, că este între Rusia și Franța. Față de aceasta împăratul a voit să arete legătura dintre cele trei împărății și să lege mai tare și pe Unguri, cărora pînă acum nu le prea plăcea legătura dintre Nemți și împărăția noastră. Numai acest înțeles îl au cuvintele împăratului *Wilhelm II.* și așa greșesc tare Maghiarii, dacă cred, că împăratul

nemțesc chiar numai de dragul lor a vorbit așa cum a vorbit.

Mai tare greșesc însă dacă cred, fie pe temeiul vorbirii împăratului, fie pentru venirea regelui României — că purtarea și politica lor dinlăuntru, față de naționalități, e bună și e încuviințată de Domnitori! Aceasta nu le-a spus-o nici unul dintre Înalții oaspeți. Acestia doresc, ca în Europa pacea să fie susținută și doresc ca la întîmplarea unui războiu, Ungaria să fie în stare a da piept cu dușmanul. Dar' aceasta numai așa se poate, dacă toate popoarele din Ungaria vor fi mulțumite. Dela Maghiari atîrnă, ca mulțumirea popoarelor să se intruzeze. Dacă ei cred, că pînă acum bine au lucrat și dacă și mai departe tot așa vor purcede față de noi, nemulțămirea naționalităților va dăinui mai departe și aceasta de sigur nu este pe voia Monarhilor.

Dacă Maghiarii aceasta nu o înțeleg și în închipuirea lor dau o tîlmăcire greșită întîmplărilor, cu atît mai rău va fi pentru ei! Pentru noi mai rău nu poate să urmeze.

În Rusia și la noi. Gazetele polone vestesc, că guvernul rusesc a făcut o concesiune Polonilor. În liceul din *Varșovia* limba polonă se propunea numai ca studiu neobligat, dar' acum la porunca guvernului rusesc limba polonă s'a luat între obiectele de învățămînt obligate. Aceasta măsură să aduce în legătură cu visita ce a făcut-o de curînd Țarul în *Varșovia* și cu simțemintele

FOIȚA.

D'ale tineretelor.

— Schiță de *Popovici-Băndăeanu.* —
(Urmare.)

De aci înainte n'a fost zi, în care prietenul meu să se fi putut stăpîni, ca să nu-i calce ulița, să nu-i ese ca un copil înainte și să nu-i vorbească, ca unul, care 'și-a perdut firul vorbirii. Era în poziția unui om, care sfîrd pe o pătură de nêsip, simte cum se cufundă tot mai mult, dar' n'are nici țaria, nici inima și nici virtutea ca să sară și să se mîntue.

Seară pe seară o aștepta și altdată se preumbla ciasuri întregi fără-ca ea să ese afară. Și când se întorcea acasă apăsător de dureri, trecea pe lîngă oameni fără să-i bage în seamă, și neștiind ce face, rătăcea pe uliți ca un smintit.

Ear' *Hermina* îl sucea după plac. Vîzîndu-l atît de sincer, aproape naiv, entu-

siast și pătimaș în iubire se arăta foarte rece față cu el.

Și răceala aceasta îl omora, îl scotea din sărite, aprinzîndu-l pe nestîns.

Tulburat în toată ființa lui, era lipsit de judecată rece și în purtările lui nechizuit.

Cînd îl vedeam slăbit, palid și dus pe gânduri mă prindea un fel de milă față cu el și căutam să-l mîngăiu.

„Fii mai rece, frate *David*”, îi zisei eu, „stăpânește-te...”

„Eu și rece!” grăi el înădușit, „și să mă stăpînesc! — Să mă stăpînesc cînd n'o vîd! Să nu mă întîlnesc cu ea o zi, o săptămîna, o lună! Să fiu rece, cînd sînt în apropierea ei, cînd îi vîd ochii și-i aud glasul?”

„Dar' ea e cochetă, e rafinată, se joacă cu tine și numai își rîde de durerile tale...”

„Se joacă, se joacă... și vezi eu nu pot... nu pot, m'a prea înlîntuit vraja ce se revarsă din toată ființa ei...”

M'am uitat la el și vedeam, cît de greu îi este.

„Frate”, începî el cu glas slab și dureros, „prea mult, prea mult o iubesc și ea, știu, nu e vrednică de atîta iubire, dar' ce să fac, sînt prea sentimental, prea răpit de patimă și stăpînit de idei... uite, de câte-ori iau pe *Eminescu* mă înec de dorințe nebune. Cu fiecare șir ce cetesc durerea mea crește și visurile răpitoare ce, minat de aripa fantaziei, le plăsmuesc se sfarmă de o crudă și sfîșietosă realitate, încît adese mă simt ca omul, căruia 'i-s'au înecat corăbiile cu toate bogățiile, și ne mai avînd nici o nădejde și nici o bucurie, nu dorește alta, decît să moară”.

„Nefericire a fost pentru mine, că m'am îndeletnicit prea mult cu înțelegerea lui *Eminescu*, dar' mai mare nefericire e, că am cunoscut-o; că am vîzut-o la groapă, că... că mă stăpânește”.

„Nu arare-ori necăjit și cătrînit, fie pentru-că nu am întîlnit-o, fie pentru-că s'a arătat rece cu mine, fie pentru-că prin purtarea ei de privilegiu la fel de vorbo, citez versuri din *Eminescu* și mă sgudui în tot sufletul”.

liberale ale lui. Lucru întors! Pe când în Rusia autocrată se ține seamă de limbile deosebitelor popoare, la noi guvernul »liberal« prigonește limbile naționalităților și sp. pildă limba română o suferă în școlile statului din ținuturi românești numai ca a cincea roată la car.

Acest lucru ne arată de nou, cât de fals este »liberalismul« jidano-unguresc.

În Bosnia și la noi. În comuna *Rečica* din Bosnia s'a inaugurat de curând o moșee (biserică turcească) ridicată cu ajutorul bosniaco-herțegovinean. La sărbare au fost de față mulțime de Turci.

Dăm notița pentru-ca se se văză că în Bosnia guvernul creștin sprijinește bisericile necreștine; la noi un guven, ce se zice și el creștin, nu numai că nu sprijinește, dar' prigonește în chipul cel mai barbar *bisericile noastre creștine!*

Nu vă mirați însă tare, bine știind, că guvernul nostru e *jidano-maghiar-liberal*.

Discurs croat în dieta Ungariei.

Din *Zagreb* capitala Croației se vestește, că în dieta Ungariei va răsună de astă-dată și *vorba croată*. Deputatul *Pliverici*, profesor de dreptul public la universitatea din Zagreb, și trimis deputat din Croația în dieta maghiară, își va începe lucrarea sa parlamentară cu o vorbire despre afacerile Croației, în limba croată.

Croații au drept a se folosi de limba lor în dieta din Budapesta, dar' cu toate aceste șovinistii vor strîmba din nas la vorbirea lui *Pliverici*.

Alexandru Roman.

Earăși s'a stîns un bărbat însemnat, un luptător aprig al cauzei poporului românesc. Luni, în 27 Septemvrie c. a răposat în orașelul *Sebeșul-sădesc*, cunoscutul profesor de *limba și literatura română* la universitatea din Budapesta, *Alexandru Roman*. Răposatul a fost un bărbat învățat, avînd o cultură înaltă și o inimă caldă românească, din care isvorăia

„De câte-ori, iubite frate, n'aș dori să fiu cu draga mână în mână, gură în gură și să mă mir apoi, cum de vremea să mai treacă să îndură! De câte-ori, de câte-ori!”

„Și cât 'mi-s'ar alina sufletul și cât 'mi-s'ar ogol și 'mi-s'ar stămpăra sbaterile și ferbințelile inimii, dacă aș rătăci cu ea pe cărări cu cotituri, dacă în tânguiosul glas de buciom, pe când dulcea lună ar eși pe ceruri eu aș strînge-o în brațe cu împătımire și aș săruta-o cum săruți pe maică-ta în fragedă copilărie, după-ce câtva timp n'ai văzut-o...”

„Și mă sbea, mă sdrobește ucigătoarea dorință ca să-'mi culc capul pe sinul ei și să o sorb cu ochii, ear' florile de teiu tremurînd și fermecate e să cadă rînduri-rînduri... Ah! și ea să mă mîngăie cu dalba ei mână, să mă sărute fără de veste și eu să închid ochii, ca sub năvala atâtor fericiri să nu mă mai simt

„Ei, dar' amețit de visuri de plăcere, prea adese mă trezesc îngânînd „pe lângă

o iubire mare pentru poporul românesc. Astfel el a fost Român verde, însuflețit și a luptat întreaga sa viață pentru drepturile poporului românesc și pentru înaintarea culturii române. Viața lui întregă este o muncă și o suferință. El a fost gazetar și profesor. A scos foile *Concordia* și *Federațiunea*, în cari a scos la iveală cu condeii lui ager drepturile poporului român și a luptat pentru ele. Pentru adevărurile înscrise în aceste foi, și anume în *Federațiunea*, a fost osândit la *temniță de stat*, în care a stat un an de zile, în *Vaț*, dimpreună cu colaboratorul său *Ioan Poruș*. A fost deci un martir al cauzei românești, înaintașul martirilor noștri din timpul mai nou. Ca profesor a fost peste 30 de ani, propovăduind la școala cea mai înaltă (universitatea) din Budapesta tinerilor noștri cunoștințe adânci despre limba română și iubirea neamului românesc și alipirea la el. A luptat apoi în dieta țerii, ca deputat, apărînd și cu cuvîntul drepturile poporului românesc. Pe scurt el a luptat și lucrat pentru românism pe toate terenele și cu toate mijloacele, ce 'i-au stat la îndemână.

Eată unele date din viața lui:

Alexandru Roman s'a născut la anul 1826 în comuna *Aușeu*, de pe valea Crișului-Repede. La școală a umbrit în Beiuș și Orade și apoi a învățat dreptul și filosofia la academia din Orade. După-ce a sîrșit drepturile, la dorința părinților, a pășit pe cariera preotească și a fost trimis din partea episcopului Erdeli, la seminariul S. Barbara din Viena. Venind acasă a fost numit de profesor la Beiuș, apoi la 1850 profesor de limba română la gimnasiul din Orade, la catedra, ce s'a întemeiat la cererea tinerimii române. La stăruința sa tinerii români din Orade au format o societate de lectură, care sub înțeleapta sa ocărmuire a luat un frumos avînt. La 1857 a ocupat o direcție în Pesta. Aici la 1861 a întemeiat, în legătură cu Sigismund Pop, căpitanul districtului Cetății-de-Peatră, foaia *Concordia*. La 1862 a fost numit profesor de limba română la universitatea din Pesta, ocupînd acest înalt post până la moarte. Ca profesor a fost un mare propovăduitor al iubirii de limbă și

plopilor fără soț“ și mă cutremur, mă sec și mă topesc în văpăile unui foc nestîns”.

„O lume de năpăstuitoare dorințe, de frumoase sentimente și de splendide fachuiri se naște dintr'o singură privire ce 'mi-o arunci câte odată fără voce; dar' toate se sdruncină și se sfarmă și se risipesc ca beșicile spumei, când ochii ei nu întălnesc pe ai mei și când glasul ei nu-'mi vrăjește auzul...”

... A tăcut suspinînd din greu, ear' eu fără să zic o vorbă și fără să-'i pot da vre-un sfat 'mi-am aplecat capul în pămînt.

Deodată el începînd să cînte poezia „De ce nu-'mi vii“, la început lin, domol, jalnic și pătrunzător, ear' în urmă tot mai puternic, mai cu foc și mai cu durere. N'avea glas puternic, dar' un tenor dulce cu un timbru doios, încât își pătrundea inima mai vîrtos când cînta lovit de vre-o durere.

Și a cîntat cum în viața mea nu-'l-am mai auzit. Fiecare cuvînt, fie-care silabă investimintată într'o nuanță de ton miloasă și sfâșietoare, era par'că smulsă din inima lui.

de neam, dar' în afară de profesură a lucrat pentru neamul românesc și pe alte terene. La 1866 a fost ales de deputat dietal în cercul Ceica (Ungaria) și în dieta 'și-a ridicat adese-ori glasul pentru apărarea intereselor românești. Tot la 1866 a fost numit de membru al „Societății academice“, (mai târziu „Academia română“) din București, al cărei harnic lucrător a fost până în cele din urmă. Încetînd foaia „Concordia“, la 1868 a înființat ziarul „Federațiunea“, pe care 'l-a susținut vre-o 8 ani. Pentru ea a suferit temniță în Vaț și el, și colaboratorul său *Ioan Poruș*, astăzi secretar la consulatul român din Pesta. Aceasta foaie a fost cel mai mare monument al lucrării lui Alex. Roman.

Acesta e pe scurt mersul vieții și al lucrărilor repostatului A. Roman. El ne-a dat o pildă vie cum se muncim, să luptăm și să suferim pentru neam și al lui bine. Fie-'i odichna lină, precum pomenirea vecinică-'i va fi la urmași.

Dreptul de asociare.

II.

Reuniuni cu scopuri de tot deosebite unul de altul nu se pot înființa sub un nume, cu statute comune. Se cer statute deosebite pentru a forma reuniuni politice, umanitare, culturale, de câștig și economice. *Reuniuni politice* sînt acele, ce au de scop a săvîrși influință de dirigere la rezolvarea trebilor de stat, de legiuire și cărmuire. *Reuniuni de naționalități* se pot forma cu scop literar și cultural. *Reuniuni de muncitori* se consideră numai acelea ce sînt formate în înțelesul legii industriale (art. XVII. din 1884), altfel de reuniuni, deși sînt formate de muncitori, se privesc ca cum ar fi formate de indivizi de altă ocupație.

Membri ai reuniunilor politice și de muncitori pot să fie numai cetățeni ungari. Membri onorari la reuniuni literare și culturale cu scop științific se pot alege și cetățeni străini însă numai pe lângă aprobarea guvernului. Comunele, corpo-

Însă când sjunse la „Târzie toamnă e acum“ pieptul 'i-se ridică, ochii 'i-se umplură de lacrimi și încât de suspine grele n'a mai putut repeta refrenul „De ce nu-'mi vii, de ce nu-'mi vii?“.

Ceva deosebit a trebuit să se întîmple cu prietînul meu, căci de vre-o două zile era mai vesel.

D-șoara Hermina îl invitase la o excursiune în pădurea de lângă oraș. Se bucurase David, se bucurase afară din cale, când primise invitarea, eu însă m'am întristat, căci din zi în zi tot mai mult m'am convins, că ea îl poartă de nas și-'și bate joc de el. Dar' nu puteam să-'i zic nimic și să-'i arăt, că ea e o cochetă de prima calitate, care nu avea alta de gând, decât să-'i facă zile fripte, să-'i vadă tîrîndu-se la picioarele ei, ca apoi să se poată din destul bucura de o nouă cucerire și izbîndă. Și cu atît mai puțin puteam să-'i rețin, ca să nu se ducă la excursiune.

S'a dus la ea și au plecat.

Din oraș și până la pădurea locul e foarte frumos. De ambe laturile drumului

rațiunile se pot primi de membri la vre-o reuniune, numai cât nu se pot folosi de dreptul de vot numai dacă îngăduesc legi speciale.

Înființarea de filiale (sucursale) la reuniuni politice și de muncitori nu se permite, la altfel de reuniuni cu considerare la scop și la felul statutelor, poate permite guvernul.

Întrebunțarea atributului „național”, precum și întrebunțarea marcei, însemnelor, colorilor statelor străine nu se îngăduiește.

Statutele dela reuniunile tinerimei dela școale se aproabă de ministrul de instrucție, fiind de a se înainta de către autoritatea școlară competentă, înainte de aprobare e de a se cere și părerea ministrului de interne (ord. ministr. nr. 731 din 1887).

O principală cerință, ca statutele să fie aprobate, e ca să se iee și încă e de dorit din cuvânt în cuvânt, la fine următoarele: dacă reuniunea nu și-ar ține cercul de lucrare cu privire la scop și ducerea la îndeplinire, întru-cât prin lucrarea ei mai departe s'ar primejdi interesele materiale ale statului sau ale membrilor reuniunii, se suspende fără amănare de către guvern, și după rezultatul cercetării, ce se va porunci după suspendare, se și disolvă definitiv sau eventual se îndatorește la ținerea cea mai strinsă a statutelor sub pedeapsa disolvării.

Inspeccionarea statului asupra reuniunilor o săvârșește jurisdicțiunea (municipiul), pe a cărei teritor se află reuniunile. Autoritățile municipale cu această chemare primesc întotdeauna un exemplar din statutele aprobate. Acest drept de inspeccionare, supraveghiere nu dă autorităților nici un fel de drept de amestecare în treburile interne ale reuniunilor, nu pot face nici propuneri în afaceri concrete, nu pot nici se aproabe afară de casul când acest drept îl dau statutele. Ministrul însă mai totdeauna își rezervă

erau sădiți pomi; nuci, frăgari și plopi, ce făceau umbră plăcută și preumblarea mai răcoritoare. Pînăre pomi ochii alunecau pe largul desfătându-se în podobele naturii.

Depărtare de vre-o jumătate de cias e podul, care leagă hotarul orașului de țărână. Podul e învechit și se clatină, când trec carele încărcate de fân, ear' fricosii se uită oarșicum spăriați la ritul ce curge repede și limpede, răsufând mai ușor, când se ved trecuți dincolo.

Pe țărnișele stâng al apei sînt sălcii groase și stufoase; sub ele curge apa mai lin și mai posomorțită și isbindu-se de țărnișe, se clăbucește în tulpinele sălciiilor încovoiate, dând naștere unui murmur plăcut ce devine mai adormitor, când frunzele se mișcă în adierea vântului.

Dela pod locul e mai deschis și mai desfătat. La dreapta și la stînga se întind în lungă depărtare holdele muncite în sudoarea grea a harnicilor plugari. Întreg câmpul avea înfățișarea unui covor frumos și cu gust împetrișat în cele mai potrivite nuanțe de colorii. Grăul răscopt cu spicul plin și aplecat

dreptul de aprobare a hotărîrii, ce se aduce în cas de disolvare a reuniunii privitor la întrebunțarea averei. Lucrări și hotărîri contrare statutelor, care primejdiesc interesele publice ale statului sau interesele materiale ale membrilor se pot nimici de autoritățile supraveghietoare, de mulțori au ca urmare suspendarea și disolvarea reuniunilor.

În cas de plânsori motivate contra reuniunilor jurisdicțiunea e datoare să facă cercetare numai decăt, să facă dispozițiile de lipsă în interesul statului și al membrilor și să raporteze ministrului de interne; în casuri grave poate enunța suspendarea numai decăt, disolvarea o poate face numai guvernul.

Jurisdicțiunea, că să poată face de ajuns datorinței de supraveghere, trebuie să poarte *registru* reuniunilor, ear' la fiecare jumătate de an să facă un conșpect amănunțit ministrului despre reuniunile formate și încetate. Pe basa acestora apoi se îndreaptă din când în când *matricula reuniunilor* din întreaga țeara.

Victor Onișor.

SCRISORI.

Adunare învățătorească.

Ticvaniul-mare, 10 Septembrie c.

(Urmare și fine.)

Ședința a doua.

Luni, în 6 Septembrie la 10 ore a. m. dl președinte a deschis a II-a a adunării.

Adunarea generală primește „proiectul de conșlus” făcut de conșmembrul I. Micleu.

Urmează apoi rapoartele diferitelor comisii. Socotelile aflându-se în bună rînduială comitetului și casarului și se dă absolutul.

Referental comisiei alese pentru încassarea taxelor și înscrierea de membri noi, părintele Sofroniu Pascu raportează că s'au mai încasat unele taxe dela membrii vechi și s'au mai înscriș ca membri fondatori cu taxa de 10 fl. din Ticvaniul-mare proprietarii: Nicolae Braia, Vasile Lăza, Iacob Țurca, Ioan Stoian, Toma Sorincă, Maria Braia, și

notarul Petru Popoviciu, — apoi Vasile Pascu, paroch în Greovaț; Victor Porușiu, paroch în Chernecea; Iosif Petean, paroch în Surduc, Corneliu Strimbeiu, psroch în Comoriște; Nicolae Bereș, paroch în Ciuchiciu; Avel Pop, paroch în Ticvaniul-mic; ear' membri ajutători din Ticvaniul-mare: Simeon Popa, Vasile Iorgovan și Eva Bojincă n. Stanca cu câte 3 fl., Iacob Belea cu 1 fl., Ioan Cușu, Timoteiu Stanimir, Vuia Argane și d-na Aloisia Poenariu din Săcaș cu câte 50 cr.

După acestea urmează la ordine lecțiunea practică din fizică „Electricitatea” pentru clasa V.—VI. de Iuliu Birou, învățător în Ticvaniul-mare. A fost ascultată de toți cu cuvenită atențiune. Atât lecția aceasta, cât și cele din ședința I. de ceialalți conșmembrii au fost predate elevilor școlari anume aduși la adunare.

Fiind timpul târziu președintele închide ședința și anunță continuarea ei la 3 ore d. m.

După redeschiderea ședinței dl Mihaiu Jivanca, prezentează și donează pentru biblioteca reuniunii 24 cărți — se primește cu mulțumită.

Părintele Șofroniu Pascu, președintele reuniunii române de cântări „Armonia” din Ticvaniul-mare aduce la conștința adunării, că venit curat rămas dela „Serata musicală-teatrală” aranjată de comitetul „Armoniei” cu ocașiunea aceasta, îl dăruiește fondului reuniunii învățătorești. Adunarea primește cu „Să trăească!”

Făcându-se după aceea socotelile „Seratei”, s'a și trimis la mâna președintelui reuniunii învățătorești dl Ioan Boroș în Lugoj, suma de 25 fl., ce a rămas ca venit curat.

Noul comitet.

Să procede la alegerea noului comitet, ceea-ce se face prin votisare secretă cu majoritate de voturi, pe alt period de 3 ani. Sînt aleși președinte: Ioan Boroș, paroch gr.-cat., în Zăbran și directorul cancelariei episcopoești din Lugoj; vice-președinte: Iosif Micleu, învățător în Rămna, notar I.: Iuliu Birou, învățător în Ticvaniul-mare; notar II.: Benjamin Densușan, învățător în Lugoj; cassar: Ioan Bogdan, învățător în Oravița; controlor: Iuliu Boldurean, învățător în Părul; bibliotecar: Mihaiu Jivanca, archivar în cancelaria episcopoească din Lugoj; ear' membrii în comitet: Paul Muntean, învățător în Vermeș, George Odăiman, învățător în Ticvaniul-mare, Ioan Vaidean, învățător în Costeiu-mare, Corneliu

În urma lor veneau sora ei și un văr al lor, par'că dinadins mai încet și mai a lene, ca să le dea timp de depărtare, spre a fi neconturbați.

La un isvor Hermina se puse jos cu o grație bine studiată și care o prindea de minune. Și ea-și-cum ar fi prea obosită, respira greu: făcându-și vînt din când în când, își închidea ochii cu un farmec admirabil, ear' șuvițele crețe de păr negru jucau flușturate și reslățite pe fruntea ei albă și boltită.

„Dle David, culege-mi niște flori”, zise ea cu un glas șoptitor și trăgănat de oboșală, dar' plin de miere.

Prietinul meu să depărtă și după câtva timp să întoarse și-i aduse un fir de romoniță.

„Cum, romoniță îmi aduci?” îl sgrăi ea zimbînd.

„Da”.

„Și de ce? — Ca să ved, dacă mă iubeste cineva?”

„Nu! Floarea minte, pe mine nu mă iubeste nimenea”.

(Va urma).

Perian, învățător în Bocșa-montană, Alexandru Giuca, învățător în Marcoveș și Filip Popoviciu, învățător în Muraniu.

Hotărârile adunării.

Dintre hotărârile adunării generale amintesc următoarele:

a) crearea unui stipendiu de 20 fl. pentru un fiu de învățător;

b) fiecare învățător să primească câte un cercular consistorial;

c) compunerea unui regulament pentru afacerile interne;

d) introducerea unor opuri pedagogice-didactice de către membrii reuniunii;

e) cassele bisericești și școlare se solvească taxa de membru anuală pentru preoții-învățători și pentru docenții, cari nu au minimalul de 300 fl. salariu;

f) participarea a câte unui învățător la examenele școlare din respectivul district protopopesc;

g) tipărirea diplomelor pentru membrii reuniunii;

h) adunarea generală viitoare se va ține în Lugoj.

După alegerea comisiei care se verifică protocolul adunării, președintele prin o scurtă vorbire mulțumește membrilor pentru zelul și interesul, ce au arătat și declară adunarea de închisă.

Marți dimineața în 7 Sept. la orele 6 învățătorii, cari au avut a călători cu trenul au părăsit Ticvaniu, conduși fiind cu trăsurile de comitetul de incortelare la gara din Orașița. Merită a fi amintiți aci acei bravi Ticvăneni, cari au binevoit a pune la dispoziție căruțele lor. Eată numele acelor: Toma Stanca, Vasile Lăza, Nicolae Beloane, Petru Popoviciu, Ianăș Birou, Lazar Vuia, Nicolae Iema, Toma Sorincă, Iova Cușu și George Drăgan.

DIN LUME.

Pacea între Turci și Greci.

Marile puteri europene au înaintat zilele acestea stăpânirii grecești spre subscriere învoiala de pace, ce au făcut cu Grecii, au provocat totodată pe Greci, ca în curs de patrusprezece zile să o subscrie neamănat, altfel e rău.

După toate semnele Grecii vor și subscrie învoiala, de oare-ce sunt prea slabi, sërmanii, ca să mai înceapă de nou războiul.

Numai puțini sunt, cari cer sgomotos războiul, dar și acestia fac mai mult gălăgie și țărăboiu, fiind oameni din fire zurbajii, după-cum s'a văzut la două adunări ce s'au ținut la Atena.

Vor avè deci să primească o grea pace și mulți bani să plătească bieții Greci pentru nesocotința ce au avut, când s'au luat la bătae cu Turcii, nădăjduind în ajutorul Rușilor, cari 'i-au lăsat în baltă.

Din Austria.

O luptă crâncenă și oarbă poartă Nemții din Austria contra stăpânirii de acolo, care vrea să dea deopotrivă drepturi tuturor popoarelor. În parlamentul din Viena deputații Nemți nu fac alta decât injură și batjocoresc stăpânirea, oprind pe loc mașina țerii.

Într-una din ședințe un fruntaș al Nemților, deputatul Wolf 'i-a zis ticălos

ântăului ministru, lui Badeni. Urmarea a fost, că Badeni a provocat la duel pe Wolf. Duelul a fost cu pistoale. Badeni a rămas greu rănit la mână și acum zace în pat. Duelul s'a întâmplat, după-ce Badeni a înștiințat pe Maiestatea Sa, că vrea să dueleze.

Serbarea unui rege.

Regele Oscar al doilea al Svediei și Norvegiei 'și-a serbat zilele trecute împlinirea a 25 de ani în scaunul domniei. S'au ținut în toate părțile celor două țeri serbări mari. Firește mai strălucite au fost serbările în orașele cele mai fruntașe ale țerii, în Stockholm și Cristiania, unde au fost de față și trimiși ai țerilor străine. Între acestia au fost și trei trimiși ai României, pe cari regele serbătorit 'i-a împodobit cu frumoase decorații.

Vieța și faptele

lui

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei

1457—1504

de George Cătană, învățător.

(Urmare.)

Ostașii Moldoveni cari mai rămăseră încă se împrăștiară prin păduri și prin munți, după ce-și făcuseră datoria, nefiind învinși de arme, ci copleșiți de mulțimea Turcilor. Câmpul de bătăe era o privescătoare înspăimântătoare, valea era o mare adâncă de sânge. 30.000 Turci zăceau morți, ear' răniți o mulțime. Cronicarul Urechia zice despre această eroică luptă următoarele: Au rămas isbânda la Turci, și atâta de mulți au perit, cât au înălbit poiana cu trupurile lor unde au fost războiul; și mulți dintre boerii cei mari au picat, și vitejii cei buni au perit cu totul atunci, și fu scârbă mare în toată țeară. Moldovenii obosiți și nevindându-se ajutor nici dintr-o parte, au picat nu fiește ce cum, ci până la moarte să apără, nici biruiți de arme, ci stropsiți de mulțimea Turcilor. ¹⁾ Stefan-cel-Mare căzuse pentru prima oară în viața sa, înfrângerea aceasta o simți el adânc; dar' nu se rușină a o spune în fața lumii în o înscricțiune pusă pe biserica din Răsboeni, unde zice între altele: »că cu îngăduirea lui Dumnezeu biruiți fură creștinii de cătră păgâni, și căzură acolo mare mulțime de ostași moldoveni. ²⁾

Dar' să ne întoarcem earăși la locul de bătae. Stefan după-ce fu tras de cătră ai sei cu sila din luptă, luă calea prin păduri în întunerecul nopții, însoțit numai de 12 ori 15 din încrezuții sei. Sufletul seu era întristat și abătut, dar' nu-și perduse nădejdea, precum ne spune Urechia »că-și-când îl biruiau alții, el

nu perdea nădejdea, ci știindu-se căzut jos, să ridica de asupra biruitorului.

Nu pot să nu adaug la locul acesta și unele legende care istoria ni-le-a păstrat până în ziua de astăzi. Așa se zice, că Stefan după-ce fu învins luă calea prin păduri însoțit numai de puțini ai sei, și merse până ajunse la poarta cetățuiei Neamțului. În aceasta cetățue să afla mamă-sa, doamna sa Maria, Metropolitul Teoctist și o gardă de ostași spre apărarea cetățuiei. Tot aci să mai aflau și tesaurii și arhivele statului. Stefan ceru adăpost, însă măcă-sa, la auzul desfacerii Moldovenilor care vestea robia patriei, să armează cu un curaj mai pe sus de sexul ei, oprește pe fiul seu să între în cetate, și arătându-se asupra zidurilor, îi zise aceste cuvinte neșterse din aducerea aminte a fiecărui bun Moldovean: Ce? trebuie să te vèd astăzi întors dela războiu fără să fi însoțit de biruință? Pentru atâtă oară fiule 'mi-ai înșelat nădejdiile. Uitat-ai oare că porți nume de viteaz? Fugi dinaintea mea, și să nu te întorci decât învingător! Mai bine este să te știu mort de mâna dușmanului, decât să vèd că-ți împută drept defăimare că o femeie 'ți-a scăpat vieța. ³⁾

Poetul D. Bolintineanu ne descrie foarte frumos în următoarele versuri această legendă a cetățuiei Neamțului:

Cetățuia Neamțului.

I.

Pe o stâncă neagră într'un vechiu castel
Unde 'n poale cură un riu mititel
Plânge și suspină ténăra domniță
Rumenă și albă ca o garofiță,
Căci în bătălie soțul ei iubit
A plecat cu oastea și n'a mai venit.
Ochii sei albaștri ard în lacrimile
Cum lucesc în rouă două vioarele,
Buclele-i de aur cad pe albu-i sîn,
Rosele și crinii pe față-i să îngân,
Însă doamna soacră lângă ea veghiază
Și cu dulci cuvinte o îmbărbătează.

II.

Un orologiu sună noaptea jumătate
La castel în poartă oare cine bate:
»Eu sunt bună-mamă, fiul têu dorit,
Eu, și dela luptă mă întorc rănit.
Soartea noastră fusă crudă astă-dată
Mica mea oștire fusă sfărîmată,
Dar' deschide poarta, Turcii mă 'ncunjor
Vântul suflă rece, rânile mă dor.
Ténăra domniță la fereastră sare,
— Ce faci tu copilă? zise doamna mare,
Apoi la fereastră singură a eșit
Și 'n tăcerea nopții astfel a vorbit:
— »Ce spui tu străine? Stefan e departe
Brațul lui prin taberi mii de morți împarte,
Eu sunt a lui mamă; el e fiul meu!
Dacă tu ești fiu-mi, nu-ți sunt mamă eu.
Însă dacă cerul vrënd să 'npovëreze
Anii vieții mele, și să mă 'ntristeze,
Nobilul lui suflet astfel a schimbat,
Dacă tu ești Stefan cu adevărat:
Apoi tu aicea, fără biruință
Nu poți ca să întri prin a mea voință,
Du-te la bătaie, pentru țeară mori
Și-ți va fi mormântul coronat cu flori!
Stefan să întoarse și din cornu-i sună
Oastea-i risipită din păduri s'adună
Lupta ear' începe; Turcii sunt trăsniți,
Cad ca niște spice de săcuri loviți.

(Va urma.)

¹⁾ Ureche în Letopisețe I., p. 131.

²⁾ Melchisedec în Convorbiri lit. XVI p. 365.

³⁾ Cogalnicianu după mărturisirile lui Cantemir.

Roma.

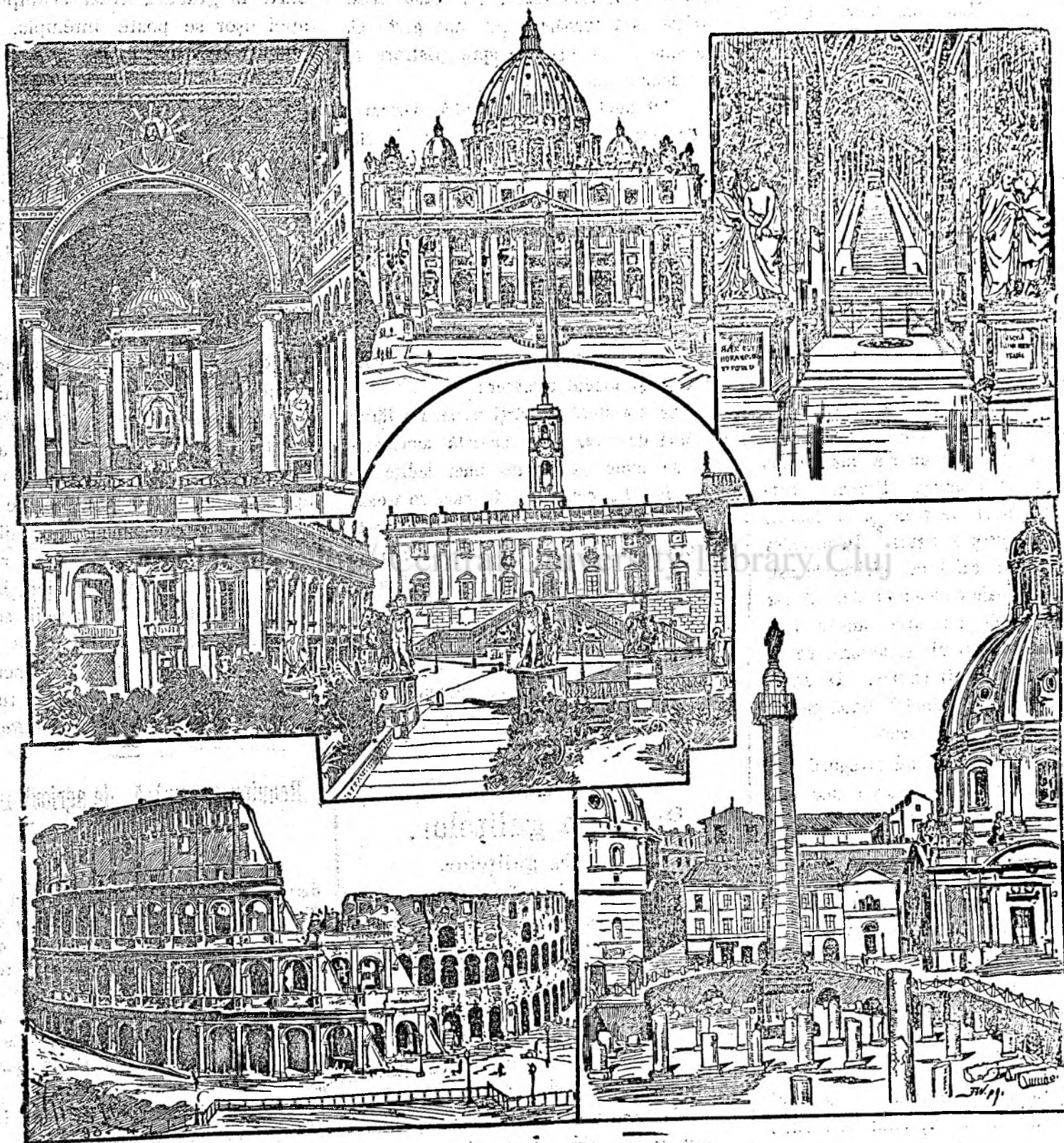
— Vezi ilustrația. —

Înfățișăm azi cetitorilor noștri câteva chipuri din Roma. Roma capitala Italiei și reședința Papei, a capului bisericii catolice, este orașul obârșiei noastre, ca popor, de unde a pornit împăratul Traian să cucerească Dacia și a așezat pe străbunii noștri pe aceste plaiuri. Ea este oraș vechiu, zidit înainte de aceasta cu 3000 de ani. Mulți și mari împărați și papi puternici

360 de biserici, 186 de mănăstiri, mai multe piețe, 19 porți și între cele 35.000 de case ale ei, sunt la vre-o 60 de palate mărețe, cu curți mari, fațade minunate și împodobite cu fel de fel de statue și podoabe de flori și figuri de marmoră.

Între bisericile, nu numai din Roma, dar' de pretutindena cea dintâiu este biserica Sfântului Petru, vestită atât pentru podoabele cât și pentru mărimea ei. Ea se vede în ilustrația noastră de-a supra, la mijloc, ear' de două laturi se

Columna (sau stêlpul) lui Traian este una dintre cele mai frumoase rămășițe dela Romani. Ea a fost făcută de senatul (sfatul) împărătesc din Roma, spre aducerea aminte a războaielor lui Traian cu Dacia și învingerea lui. Columna este de 45 metri de înaltă și e învălătură jur împrejur ca cu un brâu, de sus până jos, cu table mari de peatră, pe cari se află figuri de peatră cioplite, arătând luptele din Dacia. Sunt pe ea cu totul la vre-o 2500 de figuri, lucrăte în peatră. În lăuntru ei e goală

și-au avut scaunul în Romă, cari pe lângă faptele lor mărețe, au zidit și făcut multe clădiri și monumente minunate și au adunat în muzee lucruri vechi, rămase dela înaintași. De aceea în privința monumentelor vechi, Roma este cel dintâiu oraș în lume; aici se află cele mai multe și cele mai de frunte rămășițe de mari alcătuirii de prin veacurile trecute. Dar' ea este însemnată și în alte privințe între orașele mari ale lumii. Roma de azi are peste 300 de mii de locuitori, apoi

ved părți din lăuntru ei. În mijlocul ilustrației se vede Capitoliul, centrul orașului, cu primăria și alte zidiri nouă, ear' din jos ni-se înfățișează, în stânga Coloseul, în dreapta Columna lui Traian. Aceste două din urmă sunt rămășițe de pe vremile Romanilor. Coloseul a fost zidit de împăratul Tit, la anul 80 după Christos și era un amfiteatru, adică o zidire pentru luptele cu animalele sălbatice. În el încăpeau la 80. mii de privitori și azi încă, deși e ruinat, e măreț și impunător.

și se află trepte, de ne putem urca până la vârf. În vârful ei a fost pus statua lui Traian, dar' acum se află acolo statua Apostolului Sf. Petru.

Vorbe înțelepte.

Una la săptămână.

Greșală.

Când nu ți-e rușine de răul ce ai făcut, îți faci greșala de două-ori mai mare.

PARTEA ECONOMICĂ.

Culesul viilor și stoarcerea vinului.

Culesul e de a se face, când boabele sunt coapte pe deplin, căci atunci mustul conține cel mai mult zahăr și astfel de must dă vinul cel mai bun și mai prețios.

În Ardeal se întâmplă culesul în a doua jumătate a lui Octombrie căl. nou și chiar și în Noembrie. Cei-ce culeg mai de timpuriu scot vin mai mult; ear' cei-ce amână culesul pe mai târziu capătă vin mai bun. Mult mai bine fac însă vierii, cari culeg mai târziu.

Vasele, ce se folosesc la cules, se fie în cea mai mare curățenie. Fiecare culegător se-și aibă vasul, în care se culeagă, și un cuțit bine ascuțit. Strugurii ne-deplin copti se pun într'un vas deosebit, făcându-se din ei un vin mai acru pentru casă, pentru-că mestecându-se și acestia printre cei copti, vinul ar eși mai slab. Între strugurii acri se pun și cei mucezi, întinați și cei uscați încă în stare verde.

Ca vinul să fie aievea bun, strugurii bine copti se pun la un loc în vase curățite, cum am arătat cu alt prilej. Pe timp ploios se nu se culeagă, asemenea și dimineața până ce nu s'a dus bruma sau roua de pe struguri. Frunze uscate de vie, sfirmături de pâne ș. a. lucruri se nu ajungă între struguri. După cules strugurii sau se calcă cu picioarele sau se pisează cu maie de lemn în căzi. Acest metod (modru) de a stoarce mustul însă rămâne mult înderțul stoarcerii, ce se face cu prese (teascuri) anume. De aceea drevele (treverile, boștinele), după călcat, se storc a doua-oară în teasc.

În anii cei buni, când strugurii s'au copt îndeplin, vinul de teasc e mai bun ca celalalt, pentru-că atunci sunt multe boabe uscate, cari dau vinul cel mai bun și cari numai în teasc se pot stoarce. În anii, când rămân mulți struguri necopti, cari de asemenea numai în teasc se pot stoarce, vinul de teasc rămâne mult înderțul celui lalt.

Presă sau teascul încă se fie în mare curățenie, opărindu-se cu leșie și frecându-se bine, atât înainte, cât și după storsul mustului. În comunele noastre românești teascurile sunt de lemn; mult mai bune sunt însă cele pregătite din fer.

Păstrarea ouălor peste iarnă.

Multe s'au încercat până acum pentru păstrarea ouălor pe timp mai îndelungat, fără-ca ele să peardă ceva nici din gust, nici din greutate, adecă nici să nu capete miros, nici să nu sece. Dar', după cât se știe, nime n'a isbutit să afe un astfel de mijloc, care să țină ouăle proaspete cu lunile.

Cel mai obicnuit și lățit mijloc de păstrare a ouălor este punerea lor în apă de var, cu toate-că ele capătă cu chipul acesta un gust d. var și coaja lor creapă ușor, ferbându-le.

Modul acesta de păstrare se întâmplă astfel, că ouăle le așezăm cu vârful în jos într'un vas, turnând peste ele zamă rece de var, în care se pune și ceva sare. Acoperit fiind astfel rindul cel dintâiu de ouă, se așează în același mod al doilea rind de var și tot așa urmând până-ce vasul e plin. În sfârșit se acopere vasul cu o pânzătură, peste care se pune o pătură de var, fără zamă; ear' când acest var se uscă turnăm puțină apă peste el. De sine se pricepe că spre păstrare se pun numai ouă proaspete.

Alt mod tare lățit pentru păstrarea ouălor este, că ele se așează tot cu vârful în jos într'un vas de peatră, ear' între ele se pune sare măruntă, astfel ca ouăle să nu se atingă unele de altele. Când vasul e plin cu ouă, se acopere cu sare și se pune într'un loc călduros. Legându-se vasul la gură și cu hârtie de pergament e și mai bine.

De recomandat pentru păstrarea ouălor este și modul următor:

Se amestecă în părți asemenea țărițe și făină de orz. Din această amestecătură se pune pe fundul unei lădițe un strat de 2 $\frac{1}{2}$ cm. gros, în care se așează ouăle cu vârful în jos, punându-se peste ele din numita amestecătură pentru a le acoperi și apoi earăși punând ouă și peste ele din respectiva amestecătură până se umple lădița.

Acest mod de păstrare este foarte obicnuit în Germania; cu chipul acesta ouăle se țin 4—5 luni, fără a-și perde gustul cel bun.

Prăsirea galițelor.

Creșterea galițelor.

(Urmare.)

Puii au să capete în timpul cel dintâiu după eșirea lor din ou și nutreț verde, și anume sălată mărunțită, păpădie, năsturel, spinat, linte de baltă, earbă și urzică. În cas când ar avea puii diarea, atunci se nu le dăm nutreț verde sau carne, ci urez.

Ca beătură au să capete puii în săptămânile prime lapte fert, — mai târziu au să capete pe lângă lapte și apă curată.

Vasele de adăpat cu apă n'au să fie prea afunde, — și sunt a se acoperi cu cruh, ca puii să nu vină prea afund în apă și să nu se ude. Pentru-ca să avem pe seama puilor pururea apă destulă, putem umplea o sticlă cu apă, carea să o răsturnăm cu fundul în sus, punând gaura sticlei pe un picior de lemn într'un teier, ca gaura sticlei să fie în apă, în casul acesta

atâta apă curge din sticlă, de câtă au lipsă puii.

II. *Perioda împendrii.* De perioada sau vremea împendrii se țin puii, când sunt de 3—7 săptămâni de bētrâni. În timpul acesta cresc în locul fulgilor lănoși penele adevărate. Puii și în etatea aceasta au lipsă încă de căldură destulă și pe lângă aceasta de aer și lumină, îndeosebi de razele soarelui și de multă mișcare. Pe lângă toate aceste nu putem lăsa puii, ca să alerge încoace și încolo fără oare-care îngrijire, căci cloca îi conduce bucuros din curte în grădină, livezi și câmpuri, când apoi ușor se poate întâmpla, ca puii gingași să se ude prin ploaie, roauă sau earbă udă.

Dimineața avem a scoate puii numai atunci, când ear' s'a uscat deja earba udată prin roauă. În zile răci, sau răcoroase avem să reținem puii încă neîmpenați în grajd. Dacă lăsam puii încă neîmpenați în earbă rece, udată prin rouă, atunci pot căpeta ușor diarea.

Este foarte de recomandat, ca pământul curții să fie uscat, acoperit cu nēsip, în care puii să se poată tăvăli și prin asta a se curăți. Pământul lutos nu este acomodat, căci acolo se înmoaie prea iute în urma ploii, când apoi pământul lutos să lipește de picioarele, anume de unghiile puilor, prin ce se împedecă umblarea lor regulată, ba se pot și șchilăvi unghiile și picioarele. Locul unde petrec puii să fie în fața soarelui, dar' când arde soarele prea tare, puii să poată fi scutiți în umbră prin arbori, pomi sau tufe.

(Va urma.)

Iuliu Bardosy.

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului.

Comitetul acestei reuniuni a ținut în decursul lunii August și Septembrie c. 2 ședințe despre a căror lucrări primim următoarele date: Au fost primiți de membri ordinari: Mihail Cirlea, notar public în Abrud; Dr. Iosif Blaga, prof. în Brașov; Ioan Florian, notar, Pavel Goța, paroch, ambii din Laz; comuna politică Căpâlna și Vasilie Dobre, paroch în Căpâlna; Ioan Ghise, paroch în Rechita.

S'a luat la cunoștință ținerea la 18/30 Maiu a întrunirii agricole din Laz, la care au luat parte din comitetul D. Comșa, secretarul V. Tordășianu și controlorul E. Verzariu, apoi toți locuitorii din Laz, Săsciori, Sibișel și fruntași din Căpâlna, Deal, Rechita etc. Cum locuitorii din aceste părți se îndeltnicesc cu vieritul, presidentul Comșa a vorbit despre însoțirile de vier, ear' secretarul Tordășianu despre însoțirile de credit sătești sistem Raiffeisen. În legătură cu aceste s'a luat la cunoștință și încunoștințarea primăriei din Laz, conform căreia s'a pus la cale ținerea adunării generale constituante a însoțirii vierilor din Laz pe 27 August, pe care timp comitetul central a trimis spre folosire un exemplar al statutelor, traduse de membru

comitetului, Dr. Aur. Brote. Dela primăria amintită se așteaptă raport despre cele petrecute.

În vederea anului de tot slab pentru economii nostri comitetul a hotărât, ca întru-nirile agricole, ce erau să se țină în Ludoșul-mare, Vale, Bradu și Sebeșul-inferior — să se amâne pe anul viitor.

În ceea-ce privește ducerea la îndeplinire a hotărârii adunării generale din a. tr. cu privire la cumpărarea unei vițele de rassa (soiul) „pinzgau“, s'a luat la cunoștință, că s'a cumpărat o vițea prăsilă a taurului Bismarck și vaca Amme „pinzgau“ în vârstă de 6 săptămâni cu 30 fl. care prin mijlocirea primăriei din Tilișca s'a dăruit membrului Reuniunii George Bratu nr. 508, econom în Tilișca pe lângă următoarele condițiuni: Reuniunea își rezervă dreptul a controla întreținerea și la caz de a nu fi mulțumit va lua vițeaua și o va dăruî altui membru, ear' dăruitul se îndatorează a o întreține cu nutreț bun și îmbelșugat, ca vițeaua să fie gonită la timpul seu cu taur de rasă curată pinzgau; a pune la dispoziția comitetului cel d'ntăiu vițel sănătos din prăsilă vițelei la vârsta de cel puțin 6 săptămâni, care vițel apoi se va dăruî altui membru. Actul de învoire, încheiat cu George Bratu are data 26 Maiu. c.

Sămânța de napi de miriști, procurată din Scoția, care produce napi în mărimi uriașe și e foarte potrivit a se sămăna în miriști — se va împărți între membri în primăvara anului viitor.

S'a luat la cunoștință, că s'a recomandat primăriei comunale din Sibiel, Aciliu, Laz, Săsciori, Apoldul-rom. și Răhău să ceară dela comisia economică comitatensă câte o proască (tulumbă) de peronospora pentru prețul jumătate. Dintre aceste primăria din Aciliu raportează, că a și cumpărat o proască, ear' celelalte n'au făcut raport în aceasta privință.

Pentru tipărirea cărții „Stuparului sătean“ de R. Simu, s'au cerut clișeurile dela Reuniunea regnicolară a stuparilor din Ungaria, căreia s'a și trimis o cauțiune de 25 fl. Clișeurile însă până la data de față nu au sosit.

Primăria din Boița a fost rugată să se pună fără amânare în conțelegere cu fruntașii din Porcești, Sebeșul-de-jos și de sus, Racovița, Veștem, Tălmăcel și Sadu, a căror locuitori pot trimite vite la expoziția, ce se va ține la 5/17 Octomvrie în Boița — și ca împreună să aleagă pe fruntașii cari au se între în juriu și altele. Premii se împart 100 fl. val. austriacă.

Tovărășia agricolă din Săliște, a fost rugată să facă pașii de lipsă pentru repararea cuptorului de uscat poame sistem „Cazenile“, ce este zidit în piața din Săliște, cu scop de a se pute pune în lucrare în toamna a. c.

Mașina de sămănat se va pune la dispoziția celor ce doresc a o folosi.

Parochului Ioan Ghica din Răhita, care arătase, că locuitorii comunei cam 200 familii vând an de an lână în preț de aproape 15 mii florini și anume așa, că oamenii iau banii înainte după care plătesc camete 1 fl. după 10 fl. la lună, ceea-ce face 120% anual și că prin urmare ar fi bine să se înființeze vre-o casă de credit — i-se recomandă a procura cartea „Însoțirile de credit rurale sistem Raiffeisen și se încerce întemeierea unei asemenea însoțiri și comitetul fi va da mână de ajutor. (Va urma).

Sudoarea.

Cei vechi țineau sudoarea ca o otrăvă. Ei ziceau că dacă iai sudoarea dela cal din partea dreaptă, dintre coaste și moi o săgeată în ea și tragi cu săgeata într'un om, îl omori.

În vremea mai nonă nu s'a dat mare însemnătate acestei însușiri a sudoarei.

Acum însă se știe, că în trupul omului — știm aceasta de vre-un sfert de veac încoace — se fac materii organice cari sânt otrăvitoare. Ele trebuie să iasă din corp, căci dacă nu ies, pun trupul în primejdie. Putem suferi puțin, dar' când se grămădesc prea mult se arată semne de otrăvire.

Deci, trebuie ca corpul să se scape de ele.

Sudoarea pare a fi o cale prețioasă de golire.

Probe bine conduse au dovedit că sudoarea omului sănătos e otrăvitoare. S'a vîrît sudoarea în stingele mai multor animale. Găinele a murit peste 24 de ore prin 15 centimetri cubi de sudoare la un chilogram din greutatea animalului. Epurele de casă prin 25. Animalul se bolnăvește și moare.

E dovedit dar' că prin sudoare, dăm afară cantități mari de otrăvă. Poate că aci se află taina efectelor binefăcătoare a sudorilor potrivite care au așa de mare înflurire asupra sănătății.

Sfaturi bune.

De-ale casei.

Valoarea mărului. Mărul pe lângă că este unul din cele mai ieftine și mai bune fructe pentru gustat, mai are o valoare așa de mare, încât gustarea acestui fruct nu poate fi îndestul recomandat. Mărul curăță, face sângele mai curgător și are o influență binefăcătoare asupra organelor mistuirii. Cine este ostenit și istovit poate fi improspătat și capătă din nou puterile prin mere. Mărul gustat înainte de culcare liniștește sângele. Mai cu seamă mărul este recomandat pentru aceia care au de îndeplinit munci grele și îndelungate. Compotul de mere cald este foarte bun pentru dureri de gât și răgușeală. După gustarea bucatelor de carne, și acelor grase este de recomandat a grăbi mistuirea și a curăți totodată gura de resturi de mâncare, cu ajutorul mărului. Mirosul rău din gură este înlăturat de asemenea prin gustare de mere. Afară de aceste mărul mai potolește setea, pentru-că găsim într'însul ca și în ori-care alt fruct cu suc mai bun, o beutură bună.

Pentru a depărta colbul din ochi, fi ținem în apă curată deschizând și închizându-i repede de mai multe-ori. Prin această spălare ese colbul într'un timp foarte scurt.

Sucul cepei, este cel mai bun leac contra bătăturilor și negilor. Punem cepele în oțet și lăsându-le astfel cel puțin 3—4 zile, le curățăm apoi de coaje și punem o felie mare dintr'însele peste bătătură sau negel, legându-o bine cu o

cârpă de pânză. Dacă repetăm aceasta de mai multe-ori atunci sucule moaie pielea învârtoșată în așa chip, încât putem cu ușurință scoate bătătura. Sucul de ceapă este și un mijloc contra căderii părului: încă din vremuri vechi orientalii se foloseau de dînsul, ear' Grecii și Romanii îl cunoșteau ca leacul cel mai bun în privința aceasta. Sucul de ceapă amestecat cu oțet poate fi de asemenea întrebuințat contra curgerii sîngelui din nas. La înpunsături de albine sau de alte insecte sucule acesta este earăși un mijloc bun și repede vindecător.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Dlui I. V. în Valea-Bolvasnisa. Cheltuielile pentru înmormântarea fratelui d-tale ai drept să le ceri din moștenirea rămasă după dînsul în prima linie, ori este testament ori nu, asemenea și celelalte datorii ce ai plătit pentru el. Nepoții capătă numai ce va rămâne după aceea. E de lipsă, ca cheltuielile și datorii să le pui la inventarul luat peste averea fratelui d-tale ca îngreunare.

Dlui I. M. în U. M. (Rusia) Treaba d-tale cu averea cumpărată dela părinți e foarte încurcată, trebuia să o întabulezi numai decât, căci numai așa se câștigă proprietate de pământ. Mai bine ar fi, dacă te-ai împăca cu fratele d-tale. Nu spui, dacă mai ții contractul ce l-ai făcut cu părinții. Procesul ar pute să ți-l câștige un avocat bun, ar fi însă scump. Ar trebui să dovedești cu mărturii bune, că părinții l-au cumpărat înapoi moșia și l-au plătit bani pentru ea. La tot cazul întreabă la un avocat, și ti spune treaba adevărat.

Dlui R. M. A. în L.-R. Drept de a vinde beuturi spirtoase au numai cei-ce au o licență dela direcțiunea financiară. Licher încă nu poți vinde fără de această licență, după aceea trebuie să plătești darea pentru vînzarea de beuturi, care poate că și la d-voastră este dată în arîndă la Ovrei. Chiar așa nu e îngăduit a vinde carne, slănină și zahăr fără de a plăti dare la arîndaș. Dacă arînda de zahăr și fleșerie o are comuna, de ce ați lăsat să o iee Ovrei? Căutați când se dă din nou în arîndă, de o luați d-voastră și atunci numai d-voastră veți avea drept de a vinde zahăr și carne. Până-ce o are Ovrei trebuie să vă înțelegeți cu el, căci dacă nu, puteți fi pedepsiți aspru. Nu uitați a cere licență pentru vînzarea de beuturi spirtoase. Cum trebuie să o cereți vom scrie într'un articol în numărul viitor.

2. După cail cumpărați numai la Rusalii nu vă poate pune să faceți prund acum ci numai în anul viitor. Împărțirea acestui lucru se face cu un an înainte. Dacă vă necăjesc dați jalbă la vicispăan.

Dlui I. D. preot în L. Dacă ficiorul d-tale n'a căpătat zestre când s'a însurat, cu legea nu o poți cere acum. Drept de moștenire are nepotul rămas, nu poate însă pretinde partea mamei sale, decât la moartea bunicului său. Atunci va fi luat între moștenitori într'un rînd cu ceilalți copii, dacă mai sînt. Acum nu poți pretinde cu legea, dacă nu dă de bunăvoie. Ce n'ați făcut învoială de zestre când s'a făcut căsătoria?

2. Nu e cu dreptate ca d-ta să plătești darea drumului de 2 ori. Aceasta numai o dată să plătește, ai grije numai, că aceea va

fi 3 fl. și nu numai 1 fl. 50 cr. Dacă plătești numai bani, e mai mult, decât dacă faci și prundișul. Jumătate darea trebuie însă să o plătești în bani — după lege, cealaltă jumătate o plătești cu bani, numai, dacă te însuși cam în luna lui Iulie, când se face repartiția pe anul viitor. Poți întreba la prețură și vicișpan, dacă te crezi neîndreptățit.

Înștiințare.

Vestim prin aceasta pe economii români din comunele tinătoare de comitatul Sibiu, în cari până acum nu se folosește mașina de sămănat, că comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului” este aplicat a da în mod gratuit spre folosire în toamnă mașina de sămănat, ce a fost proprietatea economiei de instrucțiune din Rășinari, acum desființată.

Cei-ce doresc să folosească aceasta mașină să se adreseze spre acest scop către subscrisul comitet.

Mașina se ia în primire din Sibiu și are să fie transportată la fața locului și îndărăt pe cheltuiala proprietarului, care o cere și care va avea să garanteze pentru înapoierea mașinei în timpul hotărât de comitet, în stare bună. În cerere să se arete și timpul de când și până când voiesc să o folosească.

Dacă în comuna în care să va duce mașina nu se află om priceput la cârmuirea mașinei, comitetul își rezervă a angaja de aici un om priceput pe spesele celui ce o cere.

Ar fi de dorit, ca fruntașii din comunele interesate să ia înțelegere de această afacere și cererile să se facă într-una pentru mai mulți proprietari.

Sibiu, 20 Septembrie 1897.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului”.

Dem. Comșa,
preș.

Victor Tordășianu,
secretar.

Încunostințare.

Ne luăm voe a pune prîa aceasta în vedere tuturor competenților la postul de agronom pe lângă școala normală pentru inștitutori în România, că subscrisul comitet a transpus la timpul seu toate cererile la direcțiunea școlii normale pentru inștitutori din Câmpulung (România), de unde până la data de față nu am primit nici un fel de răspuns.

Sibiu, 12/24 Septembrie 1897.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Dem. Comșa,
preș.

Victor Tordășianu,
secretar.

Știri economice.

Negoț românesc. Din mai multe părți ne vin vești despre întemeierea de înșotiri nouă de negoț, și înaintarea celor-ce le avem.

Din *Făget* se vestește, că înșotirea de negoț de acolo este în înaintare. În adunarea ținută acum de curînd, acționarii au dat numele de „Gloria” înșotirii și au urcat capitalul la suma de 30,000 fl. Venitul curat al boltei a fost pe anul trecut 5398 fl. 84 cr.

În *Dej* și în *Caransebeș* să întemeiază nouă înșotiri și să vor deschide prăvălii românești.

Înșotirea din *Dej* să numește *Mercur* și e conchemată adunarea ei pe 10 Octombrie c. În fruntea lucrărilor stă harnicul nostru

fruntaș *Dr. Teodor Mihali*, adv. și membru în comitetul național.

În *Caransebeș* să va întemeia o înșotire cu 30—35 mii fl capital; în fruntea mișcării stau mai mulți fruntași.

Cu D zeu înainte!

Roada de bucate în Italia. După raportul consulului austro-ungar din *Milan* roada de bucate a Ita'ei e mijlocie, dar bucatele sînt foarte bune. Prețurile s'au urcat. Italia va avea lipsă de vre-o 7—8 milioane de miji metrice din străinătate, nefiind destulă recolta din lăuntru. Roada viilor să arată a fi bună.

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș

de
Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Comitatul Zarandului s'a numit de cătră Români și comitatul *Crișului* (varmeghia *Crișului*), dela rîul cel mai însemnat, ce-l străbate de-alungul. El era încunjurat de comitatele ardeleni a Hunedoarei și Albei-de-jos, ear spre apus să mărginea cu Teara-Ungurească. Prin veacul al XVII-lea acest comitat aparținea când Ardealului, când Ungariei; dar împăratul Carol al VI-lea l'a desfăcut dela Ungaria dimpreună cu alte ținuturi și l'a alipit definitiv la Ardeal. Ținuturile aceste sînt: comitatele *Solnocul-de-Peatră* sau Chioarul și Zarandul, cari sau numit latinește: *Partes regni Hungariae readplicatae Transilvaniae*, (adecă: Părțile Ungariei reunite cu Ardealul).

La 1784 Ardealul a fost împărțit de cătră împăratul Iosif II. în 10 comitate: Zarandul în noua împărțire a fost unit cu comitatul Hunedoarei, formînd un cerc al acestuia. După moartea lui Iosif II. s'a restabilit vechea împărțire politică și astfel și Zarandul a devenit earăși comitat de sine stator. La 1873 însă a fost de nou casat, fiind alipită partea cea mai mare a lui la comitatul Hunedoarei, ear o parte mai mică, în apus, la comitatul Aradului.

Comitatul Zarandului era împărțit în patru cercuri, anume în cercul Bradului, al Baiei-de-Criș, al Hălmagiului și Ribitei și avea de centru localitatea Baia-de-Criș, unde să aflau dirăgătorii comitatense. La 1778 făcîndu-se un fel de conscripție a locuitorilor, în Zarand s'au aflat 6056 familii contibuente, adecă cari erau supuse la plățirea de dare. O altă statistică dela 1801 pune numărul Românilor din Zarand la 7306 de suflete, avînd aceștia 84 de biserici și 119 preoți. Datele aceste însă sînt nesigure. La 1839 să aflau în comitatul Zarandului 2 orașele (Baia-de-Criș și Hălmagiul) și 102 de comune, împărțite în cele patru cercuri, amintite mai sus. *)

Locuitorii Zarandului au fost din timpuri vechi și sînt și azi aproape toți Români. Unguri sînt foarte puțini, urmași de ai nobililor de odinioară, cari în mare parte au fost de origine română. Alte neamuri cu deosebire Nemți, s'a așezat în timpul mai nou prin locurile cu mine, ca băieși și deregători de băi. Numărul locuitorilor în cele trei cercuri pretoriale, a Bradului, Baiei-de-Criș și Hălmagiului de cari să țin comunele Zărăndene, este de 65,676, dintre cari, după datele statisticei oficioase, Români sînt 62,540. Așadar

*) Vezi: Lenk, Orographischhes etc. Lexicon von Siebenb. Wien, 1839.

chiar statistica unguerească ne arată, că numărul străimilor, abia 3136, este disparent, față de numărul împunător al Românilor băștinași. De aci să explică, că fostul comitat al Zarandului, după ce s'au șters rangurile nobilitare, a devenit un comitat românesc, fiind aleși de dirăgători numai Români. Aceasta însă n'a fost pe placul Ungurilor și din pricina aceasta l'au împărțit între comitatele vecine, la 1873.

(Va urma.)

Înșotiri de viieri.

Statutele

Inșotirii vierilor din Laz, asociațiune înregistrată.

(Urmare și fine).

Profitul și capitalul de rezervă.

§. 27. Profitul din afaceri (§. 11), să va folosi spre a aduna un fond de rezervă și pentru a împărți dividende la membrii. La capitalul de rezervă să se adaugă jumătate a profitului până atunci, până când se va putea amortisa cu el imobiliile, precum și inventarul stabil (buți, teasc etc.). Încât s'ar afla consult a data fondul de rezervă și mai departe rămâne a se hotărî prin adunarea generală.

Partea profitului, care nu s'a adăogat la fondul de rezervă se va împărți între membri ca dividendă în proporțiune cu părțile lor fundamentale.

Averea înșotirii.

§. 28. Averea înșotirii inclusive fondul de rezervă e proprietatea totalității, membrii eșiți, precum și moștenitorii membrilor răposai n'au parte la ea. La eventuala disolvare a înșotirii averea se va împărți după aceeași proporțiune, cum s'a fixat dividendă în anul ultim.

V. *Dispoziții generale și transitorii.*

Publicări.

§. 29. Toate publicările sînt a se subșcrie din partea președintelui și a se afișa la cancelaria comunală, precum și a se publica în modul usitat în comună.

Schimbarea statutelor.

§. 30. Statutele presente se pot modifica din partea adunării generale. În cazul acesta invitările la ședința adunării generale trebuie făcute, comunicîndu-se totodată schimbările propuse, cu cel puțin 8 zile înainte, (§. 17 b).

O modificare a statutelor se poate hotărî însă numai dacă în ședința regulată vor vota jumătate a tuturor membrilor pentru modificare.

§. 31. Disolvarea de bunăvoie a înșotirii poate urma numai dacă în ședința regulată votează cel puțin $\frac{3}{4}$ a tuturor membrilor pentru licidare. La o astfel de ședință trebuie invitat fiecare membru într'un mod care se poate constata, comunicîndu-i-se scopul și motivele (§. 17 b). Publicarea licidațiunii și executarea ei va urma conform legii comerciale.

§. 32. Controverse despre dispozițiile statutelor sau între membrii le complanează adunarea generală, la ale cărei hotărîri au să se supună membrii.

Dispoziții transitorii.

§. 33. Adunarea generală primă constituantă alege:

a) pe președintele;

b) pe membrii direcțiunii, ai consiliului de supraveghiere și comisiunea examinătoare.

Așa că la alegerile prime nu trebuie observate dispozițiile statutare în privința conchemării adunării generale.

CRONICĂ.

Alegere de învățător. De pe Câmpie ni-se scriu următoarele: În comuna *Samsudul-de-Câmpie* alegerea de învățător s'a făcut Duminecă, în 19 Sept. 1897. Dintre cei trei învățători ce au concurat a fost ales domnul învățător *Teodor Bogdan*. Să-i gratulăm dară noului domn învățător dorindu-i spor, răbdare și sănătate, spre a putea învinge multele pedeci și necazuri ce îl așteaptă, având a se lupta și cu o școală de stat cu doi învățători, cari și acum umblă în ruptul capului ca să-și câștige copii la școala lor.

Câmpeanul.

Lugojenii și adunarea învățătorilor gr.-or. Ni-se scrie: Comitetul reuniunii române de cântări din Lugoj, în ședința sa din 10 Sept. c. st. v. la care au luat parte d-nii: Dr. *Stefan Petrovici*, president, Dr. G. *Popovici*, protopr.; *Coriolan Bredicean*, Dr. G. *Dobrin*, Dr. D. *Florescu*, N. *Maniu*, I. *Vidu* dirigent, V. *Furca*, A. *Musteș*, ca membrii în comitet, a hotărât într'altel, ca din ocaziunea adunării generale a „Reuniunii învățătorilor gr.-or. români din diecesa Caransebeșului”, ce se va ține în 21 și 22 Sept. c. st. v. în Lugoj, să aranjeze în seara de 21 Sept. la hotelul „Regele Ungariei”, un concert împreunat cu joc în favorul Reuniunii. După dispozițiile luate până acum, putem prezice, că va fi o adunare dintre cele mai reușite, numai de ar fi mulți cercetători. Atragem deci luarea aminte a colegilor învățători și a tuturor amicilor și binevoitorilor cauzei.

Casuri de moarte. Se anunță moartea prea de timpurie a d-șoarei *Iulia Bortos*, fiică adoptivă a lui *Ioan Vancu*, învățător în Arad, carea, după o scurtă, dar' grea boală, și-a dat blândul seu suflet în mâinile Creatorului Marți, în 9/21 Septembrie a. c., în vârstă de 15 ani. În mormântarea s'a făcut în 23 Septembrie, la orele 4 după amiază în Arad: O deplâng: *Ioan Vancu*, inv. și părinte adoptiv. *Nicolau Bortos*, tată, *Romul* și *Remus Bortos*, frați. *Alexandru Nica*, unchiu. *Antoniu*, *Alexandru*, *Valeriu*, *Iustin*, *Nica*, *Elena*, verișori resp. verișoară.

— *Emil Verzariu* în numele seu, a surorilor sale și a numeroaselor rudeni aduce la cunoștință, că iubita sa mamă *Maria Verzariu născ. Maxim*, văduvă de funcționar după lungi și grele suferințe a încetat din viață în vârstă de 61 ani. Rămășițele pământești a scumpei decedate s'au depus spre odihnă eternă în cimiterul din Năsăud în ziua de sfințită *Măria-mică*. Fie-i țărina ușoară.

Viriliștii români în Timiș Între viriliștii comitatului Timiș pe 1898 se află și următorii Români: *Dr. *Iosif Gáll*, Lucareț 2038 fl. Dr. *Ioan Darabant*, Vinga 1439 fl. *Ioan Breban jun.* 1017 fl. *Stevin Jiva*, Sat-Chinez 830 fl. **Vicențiu Pop*, Jebel 674 fl. **Vlad Spătariu*, Kis-Zsám 553 fl. *George Lazar*, Vinga 525 fl. *Dima Dima*, Voitec 462 fl. *Ungurean Jiva*, Sat-Chinez 389 fl. *Pavel Pecican*, Fenlac 364 fl. *Dănilă Loichița*, Jebel 357 fl. *Ioan Damsa*, Seceani 329 fl. *Vasile Muntean*, Murani 318 fl. *George Popovici*, Stat-Chinez 312 fl. *Victor Șerban*, Chișoda 280 fl. *Aurel Gerda*, Mehala 274 fl. *Andrei Boboroni*, Biserica-albă 266 fl. *Constantin Lazar*, T.-Recaș 265 fl. *Ioan Perian*, Biserica-albă 248 fl. *Iosif Vrede*, Icloda 242 fl. (Celor însemnați cu steluță li-se socotește darea duplu.)

Raportul societății cantorilor români din Bucovina „Lumina” în Cernăuți, a eșit acum de sub tipar, dând o dare de seamă despre lucrarea societății pe al VI-lea an administrativ (5 Mai 1891—9 Sept. 1897).

Scopul acestei societăți este formarea de cabinete de cetire prin orașe și sate, dezvoltarea spiritului social între membrii sei, înființarea de coruri vocale și perfecționarea membrilor sei pe terenul literar-musical. Lucrând în direcția aceasta „Lumina” dela anul 1893 a ținut un cabinet de lectură cu cele mai folosite foi și gazete literare, musicale și economice, a sporit apoi o mică bibliotecă, a dat 4 concerte, 6 serate musicale și o excursiune la *Mihalcea*, și a ținut probă și exerciții în muzica vocală.

Societatea a avut în anii 1891—1897 1792 fl. 23 cr., venite și 1375 fl. 77 cr. apese, rămânând un rest de 416 fl. 46 cr. în număr. Numărul membrilor este: fundatori 4, binefăcători 82 și activi 32. Adunarea generală este conchemată pe Duminecă, 3 Oct. n. c.

Revoluție în Croația. În mai multe cercuri ale Croației domnește de vre-o două săptămâni revoluție. *Țeranii s'au răscolat cu mic cu mare contra Ungurilor.* Autoritățile și presa au rețăcut până acum grava situație, prezentând turburările ca simple incidente locale. Acum însă, că flacărele turburărilor se ivesc tot mai amenințătoare, foile se ocupă pe larg cu ele, ear' autoritățile au luat cele mai întinse și mai severe măsuri întru suprimarea revoluției.

Mai violentă e răscoala în cercul *Sjeinicel*. Poporația de aici s'a răscolit contra steagului unguresc, fanatisați pe cuvânt, că *dacă colorile ungurești filfăe 24 de ore pe școala sau biserica croată, acestea devin ungurești și catolice.* La sunetul de alarmă al clopotelor peste 2000 de oameni s'au adunat amenințători înaintea bisericii, pretinzând depărtarea steagului unguresc. Sosind la fața locului o comisie de trei slujbași, răscolății *i-au prins și i-au omorât, ear' cadavrele le-au despoiat și le-au mutilat în chip îngrozitor.* Mulțimea s'a răspândit numai după-ce au intervenit două companii de soldați, cari au dat foc. Răscolății au răspuns asemenea cu foc. Câțiva soldați și țerani au rămas greu răniți.

În urma celor petrecute, în mai multe cercuri, unde țeranii desperați s'au organizat în trupe de răscolăți, s'a proclamat dreptul statar. Fierberea între poporație e la culme.

Pilde elocvente și acestea despre înțeleapta și pacinică oblăduire ungurească!

Avis în cauză școlară. Aduc la cunoștința dlor învățători, că retipăresc manualele: „*Istoria Naturală*” în a VI. ediție. „*Introducere în Geografie*” P. I., a IV. ediție. La noua ediție a „*Geografiei*” am scris un scurt adaus: *Locurile istorice.* Orașele montane. Termele s'au scaldate cele mai vestite ale Ungariei, și am comandat pentru fiecare exemplar și mapa țerii. Astfel întocmit acest manual va ave bogat material pentru clasele: III. și IV. Prețul la fiecare manual e 20 cr., 40 bani exemplarul. În 2—3 săptămâni vor fi gata. P. T. colegi, cari le-a cerut și le cer să aibă răbdare. *Lipova*, 2/29 1897 cu toată stima *Ioan Tuducesou*, învățător.

Medic suspendat. Ni-se scrie, că medicul cercual din Cuvin (Timișoara) Dr. *Victor Elter* a fost suspendat din postal seu, de vreme-ce refuza ajutorul medical pacienților mai săraci, ceea-ce în numeroase cazuri a provocat moartea respectivilor. Și asemenea oameni, și străini și haini, se alege medici în cercuri românești, cum e și Cavinul!

Oficer și soldat de rind. În Gherla un soldat dela regimentul 9 de husari, staționat acolo, a împușcat din răsunare pe un sublocotenent, care mereu îl persecuta. Soldatul a împușcat pe sublocotenent lângă *Someș*, apoi l-a aruncat în valuri. Când s'el prindă o ceată de soldați, martori din depărtare ai scenei de omor, ucigașul a întors arma asupra-și, a descărcat-o și a rămas mort pe loc.

Medic ungar pungaș. La curtea cu jurați din Budapesta s'a judecat Vineri procesul medicului ungar *Lenkei Béla*, care a furat mai multe tablouri atât în Viena, cât și în Budapesta. Pungașul a încercat să se scuse, spunând, că a comis furturile în stare patologică anormală, voind să facă „ceva senzațional”. Medicul tribunalului a constatat însă, că acuzatul e perfect sănătos și normal, deci scusele lui n'au temei. Jurații au adus unanim verdict de vinovăție, osândind pe hoț la doi ani temniță grea și la expulsarea din Austria. După ispășirea pedepsei, osânditul va fi tras la cercetare și la tribunalul din Budapesta, pentru hoțiile comise aici.

Hoție la un oficiu de dare. În *Szekelyhid* hoți necunoscuți au jefuit într'una din nopțile acestea cassa oficiului de dare. Au spart o mare cassă wertheimană, în care se aflau peste 100.000 fl. bani gata. S'a pornit severă cercetare întru eruarea îndrăgneților succesori ai lui *Papacosta*.

Preot provocat la duel. O foaie ungurească, „*Arad és Vidéke*”, dă știrea, că fișpanul Timișului, *Molnár Victor* a provocat la duel pe un preot rom.-cat., *Timáry Béla*, om în vârstă de 77 de ani, pe cuvânt că l-a calumniat într'o notiță publicată în „*Neue Temesvarer Zeitung*”. Firește, preotul a refuzat provocarea, care și dela un fișpan al lui *Bánffy* e prea de tot ... șoadă!

Ucigașul avocatului. La tribunalul din *Becicherecul-mare* s'a judecat de curând procesul intentat țeranului *Gardinovics*, care în fața judecătoriei cercuale a ucis pe avocatul *Oicolics*, ca să-și răsbune pentru-că acesta îl adusesese prin execuție la sapă de lemn. Ucigașul a fost osndit la 15 ani temniță.

Ministrul Fejérváry pus sub acuză. În ministerul de honvezi, *Kasics Péter* a făcut arătare contra ministrului *Fejérváry*, acuzându-l de încercare de omor, pentru-că mai întâiu l-a declarat nebun, pe urmă totuși l-a provocat la duel, și astfel a voit să stea cu arma în mână față de un neputincios. La propunerea procurorului, tribunalul a dispus cercetare în cauză, dar' numai pentru delictul provocării la duel. În curând judele instructor va cere camerei deputaților extradarea lui *Fejérváry*.

O carte perdută. Cantorul din *Galeș* (p. *Săliște*) a aflat o carte bisericească pe care se află numele: I. *Buta*, învățător. Cel-ce a perdut-o o află la cantorul.

Hymen. Domnul *Georgiu Mărcușiu* și d-soara *Maria Varga* anunță celebrarea cununiei lor, care se va ține *Duminică*, în 3 Octombrie st. n. 1897, după amiază la 4 ore, în biserica gr.-or. din suburbiul *Iosefin*.

Sibiu, 29 Sept. n. 1897. *Mirii*.

Alegere de preot. Din *Sălciva* (Munții-Apuseni) ni-se scrie: Luni, în 8/20 Septembrie a. c. s'a ținut alegerea de preot în parohia noastră gr.-or. *Sălciva-de-jos*, protopresbiteratul *Lupșei*. Alegerea a decurs în cea mai bună liniște și ordine exemplară sub conducerea harnicului nostru protopop *trăcut P. O. D. Ioan Danciu*. Ales a fost cu mare înscufiețire prin unanimitate de voturi teologul absolut dl *Lourențiu Ciorbea*, învățător în *Penor*. Alesul dl *L. Ciorbea* este un tânăr zelos și brav, totodată orator (vorbitor) bun, prin urmare vrednic de încrederea ce acest popor și-a pus-o în dnasul. D-sa este doritul poporului.

„Unul din cei de față”.

Un nou Iancu! Cetim în „Tibuna”: Ne-a cercetat de curând la redacție un brav țeran din *Streza-Cârțișoara* (comit. Făgăraș), *Ioan Bucurenciu*, un bărbat voinic și chipeș, o adevărată figură de Român.

„Venit-am să văd pe președintele nostru, Dr. Rațiu!” — ne-a zis el.

Am depănat cu el mai multe din cele ale noastre necazuri și dureri, așa cum numai Românul o știe face, când e cu „de-ai noștri”. Ne-a spus, între altele, că a cetit biografia lui *Iancu*, și a plâns de durere și mânie, atât de tare l-a mișcat povestirea nenorocirilor petrecute de marele erou.

„Am și eu un Iancu!” — ne spune deodată țeranul. „Un băiat al meu, de un an și 6 luni. Se vede de pe-acum aprig și strajnic puiu de Român. De aceea l-am și botezat *Iancu Patriciu*. L-am „afurisit” să fie ca *Iancu*! — a ițfârșit țeranul, înecat de jale, accentuând cu dureros și deosebit înțeles vorba — „afurisit”.

Dee Domnul, ca muți asemenea bravi Români să avem noi, dar' mai ales *barem încă un Iancu!*...

Lotăria de clasă. Cu 29 Septembrie a încetat loteria mică pentru a face loc probatei instituției a lotăriei de clasă. Instituțiunea aceasta modernă se întemeiază pe simplul sistem, că întregă suma depunerilor, după detragerea speselor de manipulație, se dă earași publicului în forma de câștiguri. Șansele de câștig, special la lotăria de clasă a noastră, după-cum arată planul oficios de joc, sânt cu mult mai favorabile, decât la alte loterii din străinătate. Împrejurarea, că fie-are al doilea los câștigă și că cu mici depuneri se pot face câștiguri multe și mari o să se facă această lotărie în scurt timp populară. Micul număr al losurilor exmisse (100.000 bucăți) de abia va pute răspunde lipsa publicului dornic de a cumpăra losuri. De astfel îndrumăm pe cetitorii noștri la proiectul de joc al lotăriei de clase privil. reg. ung. care se publică în numărul nostru de azi.

Convocare.

Reuniunea învățătorilor români ort. din despărțământul protopresbiterat al *Radnei*, își va ține a treia adunare a sa de estan în comuna *Totvărădia* la 9/21 Octombrie a. c. cu următoarea:

Programă.

1. La 9 ore dimineața membrii reuniunii vor asista în corpore la chemarea *Duhului sfânt*.
2. Deschiderea adunării prin președinte.
3. Constatarea celor prezenți.
4. Ascultarea prelegerii practice din fizică ținută cu elevii de *Aurel Mircu*, învățător în *Totvărădia*.
5. Observări și aprețieri asupra prelegerii ținute.
6. Cetirea rapoartelor.
7. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea rapoartelor.
8. Cetirea operatelor întrate la birou.
9. Incasarea taxelor restante și curente dela membrii reuniunii.
10. Propuneri și interpelări.
11. Designarea locului și a timpului pentru adunarea proxima.
12. Alegerea unei comisiuni pentru autentificarea protocolului.

Invităm la această adunare pe toți învățătorii din acest protopresbiterat, precum și pe toți binevoitorii școlii românești.

Radna, la 23 Septembrie n. 1897.

Demetriu Roman, *Damașchin Medrea*,
președinte. notar.

Avis. Venim a înștiința pe iubiiții noștri cetitori, că în timpul cel mai scurt va eș de sub tipar *Călimdarul poporului pe 1898*, cu un cuprins bogat și variat și împodobit cu multime de ilustrațiuni frumoase. În partea literară *Călimdarul* cuprinde multe bucăți de cetire din autorii noștri cei mai dragălași, apoi povețe și alte lucruri folositoare și de lipsă, țirgurile etc. El este de un cuprins mai bogat și împodobit cu mai multe ilustrațiuni, ca cele eșite până acum. Atragem luarea aminte asupra lui, vestind, că prețul se poate trimite de acum, la „Tipografia” în Sibiu. Prețul unui exemplar este 20 cr. și porto 5 cr.

Mai nou.

Toastele Domnitorilor în Budapesta.

Maiestatele Lor Regele și Regina României au sosit în Budapesta Marți la 2 ore 30 min., stând până Miercuri seara. La prânzul de gală dat în cinstea lor Miercuri seara, la 6 ore, Împăratul și Regele nostru a rostit următorul toast:

„Plin de amintirea primirei pe cât de strălucită pe atât de calduroasă, pe care Maiestatea Voastră ați binevoit a-mi face în timpul petrecerii mele în România, sânt fericit, că pot întrebuița ocasiunea de acum spre a exprima din nou Maiestatei Voastre cordiala și profunda mea mulțumită pentru aceea. Simțesc o vie mulțumire putând saluta astăzi în mijlocul nostru pe Maiest. Voastră precum și pe Maiest. Sa Regina și deosebit mișcat de nisuițele necontenite ale Maj. Voastre de a da excelentelor relațiuni dintre popoarele noastre caracterul unei amicitii strânse, durabile, rog pe Maj. Voastră de a fi convins, că în totdeauna îmi va zăce la inimă de a sprijini în modul cel mai pozitiv ostenelele Maiestatei Voastre.

Fie ca Dumnezeu să țină României îndelungați ani pe Domnitorul a cărui înțelepciune înaltă a făcut din această frumoasă țeară un element de ordine și de pace

în Europa, și pe când nutresc cele mai calduroase dorințe pentru durabilitatea și întărirea unor stări de lucruri așa de norocoase, beau în sănătatea ilustrilor mei oaspeți a Maiestateilor Lor Regele și Regina României.”

Regele Carol a răspuns:

Îmi permit, Maiestate, a Vă exprima cea mai vie și profundă mulțumită pentru cuvintele măgulitoare ale Maiestatei Voastre, cari mă umplu cu mândrie, precum și pentru primirea calduroasă, pe care ați avut bunătatea a ne-o pregăti. Maiestatea Voastră ați fost așa de amical de a aminti, că tocmai astăzi e anul am avut fericirea extraordinară a Vă primi în România. Amintirea acestei visite va rămânea închisă pentru totdeauna în inima noastră; această vizită a contribuit în mod puternic spre a întări și mai mult relațiunile excelente, ce există așa de norocos între statele noastre, cari relațiuni au aflat o nouă întărire, în cordiala primire, ce ni-s'a pregătit aici și la care capitala Ungariei s'a alăturat într'un mod atât de calduros și simpatic.

Rugând pe Maj. Voastră de a fi convins despre sentimentele de adâncă stimă și despre dorințele intime, ce le nutrim față cu Maiestatea Voastră și ilustra Voastră casă, ridic pocalul meu pentru sănătatea Maiestatei Voastre!

Fie ca cerul se scutească pe Maiestatea Voastră și se vă dăruască încă o lungă stăpânire, spre binele și pacea popoarelor Voastre credincioase. Să trăească Maj. Sa Împăratul-Rege. să trăească Maiest. Sa Împărăteasa Regina!

R Î S.

Oul Țiganului.

Un Țigan căpătase din sat un ou și se sfătuia cu purdelașul seu cel mic că ce să facă cu el.

„Îl punem sub o găindă și va scoate un puiu, acela ear' va oua și cu vreme vom avea pui mulți, pe cari îi vom vinde — și pe bani ne vom cumpăra o iapă cu mânz.

— Și eu, dada, mă voiu suș pe mânz.

— Jos la dracu de pe mânz, zise dada, că-i tânăr și-i rupi spatele — și luând barosul (ciocanul) îi dete una — spre a dormi somnul cel lung!

Trimisă de *Ianăși F. Ciercega* din *Termova*.

POSTA REDACȚIEI.

Un Buciuman. Să va publica în nrul viitor. N. R. în *Rusova-v*. Loteria cea mai mică s'a șters; prin urmaro de instrucția cerută nu mai aveți lipsă.

Pentru redacție și editură responsabil: *Ioan Morariu*. Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: *V. H. Dressnandt*.

LOTERIE.

Tragerea din 25 Septembrie n.
Budapesta: 76 46 88 68 28
 Tragerea din 29 Septembrie n.
Sibiu: 61 34 81 43 14

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Duminică, 21 Septembrie: Jara-inf.
Luni, 22 Septembrie: Borșa, Cal, Ciucul-mare, Crispatac, Murăș-Ludoș, Orăștie, 22 și 23 Cincumare, Odorheiul-sécuiesc (3 zile premergătoare tirg de vite).
Marti, 23 Septembrie: Câmpeni, Grind.
Mercuri, 24 Septembrie: Bran.
Joi, 25 Septembrie: Săbed, Seliște, Telegdi-Bașon.
Vineri, 26 Septembrie: Bözöd, Deregneu, 26 și 27 Roșia-montană.
Sâmbătă, 28 Septembrie: Cohalm, Olpret, Trăscău.

Călindarul săptămânii.

Zilele	Călindarul vechiu	Călind. nou	Soarele
	Dum. d. Înălț. s. Cruci, gl. 7, sft. 5.	rés.	ap.
Dum.	21 Apost. Codrat	3 Candid Oct.	6 17 5 43
Luni	22 Muc. Foca Sfințitul	4 Franc. Sev.	6 19 5 41
Marti	23 † Zăm. S. Ioan Bot.	5 Placidu	6 21 5 9
Mere.	24 Mța. Tecla	6 Bruno	6 24 5 36
Joi	25 Cuv. Eufrosina	7 Iustina	6 26 5 34
Vineri	26 † Ad. S. Ioan Ev.	8 Brigita	6 28 5 32
Sâmb.	27 Muc Calistrat	9 Dionisie	6 30 5 30

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.
 Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5%
 interese fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.
 După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc
 îndată la pesentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuesc momentan
 după sosirea comandai.

Direcțiunea institutului.

[862] 23—38

PUBLICATIUNE.

Se aduce prin aceasta la cunoștință publică, că după-ce înaltul minister reg. ung. de finance prin organele sale de controlă a îndeplinit revisia loteriei de clasă I. a primei loterii de clase reg. ung. privilegiată, losurile s'au transpus colectorilor principali spre mai departe vânzare.

Planul de sortire aprobat de înaltul minister reg. ung. de finance prin aceasta se publică:

Plan al primei loterii de clase reg. ung. priv.
100.000 losuri, 50.000 câștiguri.

Clasa I.		Clasa II.		Clasa III.		Clasa IV.		Clasa V.		Cel mai mare câștig în cas norocos 1,000.000 coroane
depuneri coroane 12.— Tragere: 11 și 12 Noemvrie 1897		depuneri coroane 20.— Tragerea: 10 și 11 Decemvrie 1897		depuneri coroane 32.— Tragere: 4 și 5 Ianuarie 1898		depuneri coroane 40.— Tragere: 26 și 27 Ianuarie 1898		depuneri coroane 32.— Tragere: 16 și 17 Februarie 1898		
Câștiguri	Coroane	Câștiguri	Coroane	Câștiguri	Coroane	Câștiguri	Coroane	Câștiguri	Coroane	
1 à	60000	1 à	70000	1 à	80000	1 à	90000	1 à	100000	1 à 600000 600000
1 à	20000	1 à	25000	1 à	30000	1 à	30000	1 à	30000	1 à 400000 400000
1 à	10000	1 à	10000	1 à	20000	1 à	20000	1 à	20000	1 à 200000 200000
1 à	5000	1 à	5000	1 à	15000	1 à	15000	1 à	15000	1 à 100000 100000
3 à	2000 6000	3 à	3000 9000	3 à	10000 30000	3 à	10000 30000	3 à	10000 30000	1 à 60000 60000
5 à	1000 5000	5 à	2000 10000	5 à	5000 25000	5 à	5000 25000	5 à	5000 25000	1 à 400000 400000
8 à	500 4000	8 à	1000 8000	8 à	2000 16000	8 à	2000 16000	8 à	2000 16000	1 à 200000 200000
30 à	300 9000	20 à	500 10000	10 à	1000 10000	10 à	1000 10000	10 à	1000 10000	1 à 100000 100000
50 à	100 5000	60 à	300 18000	70 à	500 35000	70 à	500 35000	70 à	500 35000	1 à 60000 60000
2900 à	40 116000	3900 à	80 312000	4900 à	170 637000	3900 à	170 663000	3900 à	200 780000	1 à 40000 40000
3000 câșt. cor. 240000		4000 câșt. cor. 477000		5000 câșt. cor. 898000		4000 câșt. cor. 934000		4000 câșt. cor. 1061000		2 à 30000 60000
BILANȚ										
Întrate								Eșite		
100000 losuri clasa I. à cor. 10		1000000	3000 câștiguri, clasa I.					240000		
97000 " " II. à " 18		1746000	4000 " " II.					477000		
93000 " " III. à " 30		2790000	5000 " " III.					898000		
88000 " " IV. à " 38		3344000	4000 " " IV.					934000		
84000 " " V. à " 30		2520000	4000 " " V.					1064000		
80000 " " VI. à " 22		1760000	30000 " " VI.					9550000		
		Exc. bani de scrișoare 2 coroane								
		cor. 13160000	50000 câștig.					cor. 13160000		

La tragerea clasei I, care are loc publice la 11 și 12 Nov. a c., în prezența autorităților reg. ung. de controlă și în prezența unui notar public în salele redutei, se capătă losuri la toți colectorii loteriei reg. ung. de clase.

[1975] 1—1

Budapesta, 1 Octomvrie 1897.

Direcțiunea
 loteriei reg. ung. priv. de clase
 Lonyay. Haxay.

Dr. Vuia
reintors din
Băile Herculane
'și-a reluat practica medicală
în Arad,
Strada Sina, în fața „Seminarului“.
[1979] 1-1

Parfumăria Meltzer,
strada Cisnădiei
(Edificiul comandei de corp).
[1873] 7-10
Lucrare după sistem rațional.
Serviciu solid.
Daniel Meltzer jun.,
fabrică de săpun și de lumini,
Sibiu, str. Gușteriții nr. 25.
Telefon 54.

TURUR ERÖS,
str. Cisnădiei 3. SIBIU. str. Cisnădiei 3.
Edificiul băncii „Transilvania“.

Cel mai ieftin izvor de procurare, cel mai mare deposit în toate soiurile. Orologe, lanțuri de orologe, giuvaieră, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățări, lanțuri de gât, broșuri, brățări cu orologiu, garnituri și decoruri de masă în aur și argint curat. [1151] 22-98

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.
Comandele din afară se execută prompt și conștientos.

!! Industrie
de marmoră!!

Îmi iau voie a aduce la cunoștința on. public, în special însă domnilor fabricanți de mobile, măsari și arhitecți, că eu coresponzător unei trebuințe adânc simțite, mi-am lărgit prăvălia de petrarie de bun renume aflătoare în p'ața de aici cu

Fabricarea de placi de marmoră.

Se efectuează plăci de orice și în și mărime pentru trebuințele cele mai varii, din soiurile cele mai bune de marmoră veritabilă și naturală ca: mese de spălat, mese de cafea, și mese de casă, dulapuri de noapte, dulapuri trumeau și de credență, placi de oglindă, de consol și de săltare, investițiuni pentru prăvălii de șarcuterie și delicatose, trepte, odăi de baie, precum pereți de pissoir etc., scări de marmoră după construcție proprie, căzi de baie, tăblițe de firmă, firme pe ușă, table de amintire, placi de biliard și boterie, cutii de scrisori etc. etc.

Prin atențiunea însemnată a fabricațiunii, precum și prin comande directe en gros din mina italiană de marmore Carrara sunt în plăcută poziție a sta în față cu concurența firmelor străine privitor la calitate, executare și preț, la comande dela firma mea se vine în favorul p. t. mușterii cel puțin un supraporto, precum și ori-ce rici la transport.

Mai departe recomand încă depositul meu mare și frumos de

cruci la morminte și monumente

în formele cele mai varii, din soiurile cele mai varii de piatră ca piatră tare de năsip, marmoră sură, albă și neagră, sienit și granit. Podoabe cu chipuri și ornamente pe acelea, cum și lucrări de zidire aparținătoare în ramul de petrarie se execută prompt și cu prețurile cele mai ieftine.

În așteptarea comandelor binevoitoare subsemnez

cu deplină stimă

Iosif Roubischek jun.,

Sibiu, strada Oanei nr. 36.

[1962] 2-4

Un învățacel puternic se primește aici.

Portretul dlui profesor
Dr. Weigand,
ca călăreț,

cum își face călătoria de studiu printre Români, se află de vânzare cu prețul de 2 fl. exemplarul la subscrisul fotograf. Tabloul are mărime de 33 cent. înălțime și 40 centim. lățime. La comande prin postă sunt a se adăuga încă 10 cr. pentru pachetare și porto. [1944] 5 6

Alexandru Roșu,
fotograf în Bistrița.

La Librăria „Tipografiel“, societate pe acțiuni în Sibiu se află tot felul de

cărți școlare,

precum și tot felul de recuizite de scris, pene, tocure, cernețuri diferite colori, diferite ceruse, de desen, caiete pentru limba română și germană, pentru comput, dictando, hârtie de desen, diverse gumi, liniiale, călimare.

Comandele se efectuează cu cea mai mare acuratețe și promptitudine.

Pentru numeroase comande invită

Librăria „Tipografiel“,
societate pe acțiuni în Sibiu.

Mijloc dietetic, cosmetic, vechiu probat, (frecare) pentru întărirea și înviorarea nervilor și muschilor corpului omenesc.

Fluidul Kwizda
marca șerpe (fluid pentru turiști).

Folosit cu succes de turiști, bicicliști și călăreți pentru întărirea și restaurare după tururi mai mari.

Prețul 1/2 butelie 1 fl., 1/2 butelie 60 cr.

[1181] 18-40 Se poate procura dela toate farmaciile.

Deposit principal: Kreisapotecă, Korneuburg,
lângă Viena.